

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten ja direktiivien muuttamiseksi elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuusvaatimusten yksinkertaistamiseksi ja vahvistamiseksi (Omnibus X -ehdotukset)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten ja direktiivien muuttamiseksi elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuusvaatimusten yksinkertaistamiseksi ja vahvistamiseksi (Omnibus X -ehdotukset) (U 3/2026 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- maa- ja metsätalousministeriö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio julkaisi 16.12.2025 ehdotuksen 10. omnibus-yksinkertaistamispaketiksi, joka koskee elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta. Ehdotukseen sisältyy kolme säädösehdotusta, jotka ovat seuraavat: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 1829/2003, (EY) N:o 1831/2003), (EY) N:o 852/2004, (EY) N:o 853/2004, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1099/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 528/2012, (EU) 2017/625 muuttamisesta elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuusvaatimusten yksinkertaistamiseksi ja vahvistamiseksi (COM(2025) 1030 final). Valiokunta käsittelee lausunnossaan U-kirjelmää siltä osin kuin se koskee asetusta Asetus (EU) N:o 528/2012 biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä (biosidiasetus)

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2026 vp

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Valtioneuvoston tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen tukea EU:n maatalouden sekä elintarvike- ja rehuteollisuuden kilpailukykyä vahvistavia toimia. Säädösten yksinkertaistaminen, päällekkäisyyksien purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen ovat tarpeellisia toimia, jotka hyödyntävät kaikkia toimijoita. Valtioneuvosto korostaa, että nämä toimet eivät kuitenkaan saisi heikentää säädösten ensisijaista tavoitteita, eli elintarvike- ja elintarviketurvallisuuden, terveyden ja ympäristön suojelemisen korkean tason saavuttamista.

Valtioneuvosto katsoo, että komission olisi myös tärkeää jatkaa EU:n maatalous- ja elintarvikesektorin lainsäädännön yksinkertaistamistyötä.

Asetus (EU) 1107/2009 (kasvinsuojeluaineasetus):

Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdotukset kasvinsuojeluaineita koskevien hyväksymisprosessien sujuvoittamiseksi ovat pääosin kannatettavia.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotukseen kasvinsuojeluaineiden tehoaineiden hyväksymisestä toistaiseksi ja kasvinsuojeluaineiden hyväksymisen pidentämisestä enintään 15 vuodeksi. Tämä vähentäisi merkittävästi riskinarviointia hoitavien viranomaisten työtä eikä suojelun taso alene, kun komissio edelleen voi tarvittaessa ottaa tehoaineita tutkittavaksi ja tiettyjen tehoaineryhmien hyväksymisajat on rajoitettu.

Valtioneuvosto katsoo, että biotorjunta-aine-käsitteen tuominen lainsäädäntöön voi helpottaa eräiden kasvinsuojeluaineiden hyväksymistä ja siten tuoda uusia valmisteita nopeammin markkinoille. Valtioneuvosto kuitenkin huomauttaa, että bio-etuliite ei suoraan tarkoita, että kyseinen aine olisi välttämättä vähemmän haitallinen, vaan jokainen aine tulisi arvioida erikseen, ennen kuin sen hyväksyttävyydestä kasvinsuojeluaineeksi päätetään.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella kirjanpitovaatimuksen poistamiseen biotorjunta-aineilta, vaikka ehdotus keventäisikin hallinnollista taakkaa. Valtioneuvosto näkee, että kasvinsuojelutoimenpiteiden kirjaaminen muistiin ja niiden analysointi on integroidun torjunnan peruspilareita eikä uuteen biotorjunta-ainekäsitteeseen sisältyvistä kasvinsuojeluaineista ole vielä tässä vaiheessa tarpeeksi tietoa, jotta kirjanpitovaatimuksista luopuminen olisi perusteltua.

Valtioneuvosto katsoo, että kasvinsuojeluaineella käsitellyn siemenen kylväminen ja lisäysaineiston istuttamisen katsominen kasvinsuojeluaineen käytöksi aiheuttaisi lisää hallinnollista taakkaa ja ehdotus ei näin ollen ole linjassa komission yksinkertaistamistavoitteen kanssa. Valtioneuvosto katsoo, että säännös ja sen myötä aiheutuva edellytys tutkinnon suorittamisesta kaikilta henkilöiltä, jotka kylvävät peitattua siementä tai istuttavat käsiteltyä kasvien lisäysmateriaalia, ei ole perusteltu. Valtioneuvosto katsoo, että nykymenettely takaa kasvinsuojeluaineiden turvallisen käytön ja kannattaa ensisijaisesti sen jatkamista.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2026 vp

Asetus 396/2005 (torjunta-ainejäämäasetus):

Valtioneuvosto näkee hyvänä, että komissio pyrkii yhtenäistämään tuotantostandardien soveltamista tuontituotteisiin erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta. Samalla valtioneuvosto korostaa tiede- ja riskiperusteisuutta sekä WTO-sääntöjen noudattamista, kansainvälisiä standardeja sekä vuoropuhelun ja sääntely-yhteistyön ylläpitämistä kauppakumppaneiden kanssa. (E 6/2025 vp)

Komission ehdotus torjunta-ainejäämäasetuksen muutoksiksi on yleisesti valtioneuvoston mukaan kannatettava ja valtioneuvosto voi kannattaa tuontitoleranssi -käsitteestä luopumista. Ehdotuksella tulee olemaan vaikutuksia kansainväliseen kauppaan ja elintarvikkeiden toimitusketjuihin. Siksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksen toteuttamisessa hyödynnetään komission käynnissä oleva vaikutusten arviointia.

Asetus 528/2012 (biosidiasetus):

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, jonka mukaan biosiditehoaineiden hyväksyminen olisi pääsääntöisesti voimassa toistaiseksi ja myös jo hyväksyttyjen tehoaineiden hyväksyminen muutettaisiin pääosin toistaiseksi voimassa olevaksi. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että on tärkeää säilyttää ympäristön ja terveyden suojelun korkea taso, joten vähintään komission ehdottamat poikkeukset, mukaan lukien jäsenmaiden mahdollisuus ehdottaa tehoaineiden uudelleentarkastelua, hyväksymisten voimassa oloon toistaiseksi, olisi säilytettävä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että komission ehdotuksella muutettaisiin yhtä tärkeimmistä biosidiasetuksen menettelyistä, ja siten jo ennakoitaisiin todennäköisesti tulossa olevan biosidiasetuksen uudelleentarkastelun sisältöä.

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta unionin lupien julkaisumenettelyn yksinkertaistamisesta.

Asetus (EY) 1831/2008 (rehun lisäaineasetus):

Valtioneuvosto kannattaa ehdotettuja muutoksia, joilla korjataan oleelliset ongelmat hallinnollisessa taakassa. Valtioneuvosto kuitenkin huomauttaa, että rehun lisäaineasetusta tulisi ajanmukaistaa ja selkeyttää ehdotettua enemmän, joten asetuksen uudelleentarkastelu olisi edelleen tarpeen.

Direktiivi 2009/128/EY (torjunta-aineiden puitedirektiivi):

Valtioneuvosto pitää tervetulleina ja alustavasti hyväksyttävinä komission tavoitteita ja ehdotettuja direktiivin muutoksia. Ehdotetut helpotukset nykyiseen tiukkaan kasvinsuojeluaineiden lentolevitystä koskevaan poikkeuslupamenettelyyn ovat kannatettavia. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota ehdotuksen käytännön toteutettavuuteen, kuten siihen miten droonityypit määrittellään turvallisiksi tai sen arviointiin, sopiiko yksittäinen drooni hyväksytyyn tyyppiin. Ehdotus vaatii vielä lisäselvityksiä komissiolta. Valtioneuvosto katsoo,

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2026 vp

että voisi olla selkeämpää ja paremmin teknisen kehityksen huomioonottavaa lisätä drooneja koskevat vaatimukset direktiiviin ja hyväksyä kansallisesti vaatimukset täyttävät droonit kuin nimetä sallitut droonityypit delegoidulla säädöksellä. Valtioneuvosto korostaa, että droonien laajempi käyttö nähdään Suomessa käyttökelpoisena tietyissä olosuhteissa ja tietyissä käytöissä, kuten esimerkiksi tilanteissa, joissa vain osa pellostä käsitellään kasvinsuojeluaineilla (pesäkekäsittely) tai tilanteissa, joissa pelto on liian märkä kantamaan traktoria. Näin voidaan varjella maan kasvukuntoa ja estää peltoa tiivistymästä. Droonilevitystä on myös ehdotettu taimikoiden käsittelyssä hirvituhoja vastaan, mihin ehdotus voisi tuoda helpotusta.

Muut säädökset

Valtioneuvosto kannattaa muita omnibus X-paketissa ehdotettuja yksinkertaistuksia ja raportoinnin päällekkäisyyksien poistamista. Valtioneuvosto pitää niiden osalta komissiolle ehdotettua säädösvallan siirtoa perusteltuna.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta on tarkastellut U-kirjelmää siltä osin kuin se koskee niin sanotun biosidiasetuksen ((EU) N:o 528/2012) muuttamista. Komissio ehdottaa, että biosiditehoaineiden hyväksyminen muutetaan määräaikaisesta pääosin toistaiseksi voimassa olevaksi. Tämä koskee myös jo hyväksyttyjen tehoaineiden hyväksymistä. Nykyisin tehoaineiden hyväksyminen on voimassa enintään kymmenen vuotta ja haitallisimmiksi tunnistetuilla tehoaineilla enintään viisi tai seitsemän vuotta. Tämä on käytännössä tarkoittanut, että jäsenmaiden toimivaltaisten viranomaisten ja Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) biosidiyksikön voimavaroja käytetään tehoaineiden uudelleenarviointiin, vaikka osasta tehoaineita ei vielä ensimmäinenkään arviointi ole valmis.

Ympäristön kannalta olisi tärkeää saada tehoaineet arvioitua kertaalleen mahdollisimman pian. Valiokunta pitää muutosta kannatettavana, jotta kaikki tehoaineet saadaan arvioitua ennen 31.12.2030 määräaikaa ja viranomaisten voimavaroja vapautettua myös biosidivalmisteiden hyväksymismenettelyihin. Näin saadaan poistettua markkinoilta kaikkein haitallisimmat tehoaineet ja määriteltä markkinoille jääville aineille turvallisen käytön edellyttämät riskinhallintamenetelmät.

Valiokunta korostaa tarvetta säilyttää ympäristön ja terveyden suojelun korkea taso, joten poikkeusten säilyttäminen ehdotetulla tavalla on tärkeää. Ehdotuksen mukaan tehoaineet, jotka täyttävät biosidiasetuksen mukaiset hyväksymättä jättämisen kriteerit tai jotka ovat ns. korvattavia tehoaineita, hyväksytään edelleen enintään viideksi tai seitsemäksi vuodeksi. Riskinarvioinnin perusteella myös muita tehoaineita voidaan tarvittaessa hyväksyä määräaikaisesti, minkä lisäksi komissiolle annetaan mahdollisuus valita tiettyjä tehoaineita uudelleen tarkasteluun. Valintaperusteisiin voivat kuulua muiden muassa uudet tai päivitetty tietovaatimukset tai arviointiohjeet, viitteet uusista terveys- tai ympäristöriskeistä, uusi tieteellinen tai tekninen tieto sekä saatavilla olevat seurantatiedot. Valinnassa voidaan ottaa huomioon myös jäsenvaltioiden pyynnot uudelleenarvioinnista.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2026 vp

Komission ehdotus vähentää yritysten hallinnollista taakkaa ja hyöty on erityisen merkittävä pienille ja keskisuurille yrityksille. Säästö syntyy hallinnollisten prosessien kevenemisestä, viranomaisten perimien maksujen ja konsulttipalkkioiden vähenemisestä sekä vähentyvästä tarpeesta teettää uusia tutkimuksia.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 12.2.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Sara Seppänen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos